

МЕТОДИ ЗДІЙСНЕННЯ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ

Євген Сергійович ХАЙНАЦЬКИЙ,

*здобувач ПВНЗ «Університет
сучасних знань»*

<https://orcid.org/0000-0002-6221-355X>

Будь-яка діяльність органів публічної адміністрації у сучасному світі з часом трансформується. Питання систематичного використання примусового впливу на суспільство перестає бути нормою, що призводить до формування нових поглядів на здійснення влади. Така тенденція не оминає і Україну, де процеси реформування майже усіх сфер життєдіяльності суспільства торкнулися й публічно-владних повноважень органів державної влади.

Стрімкий розвиток науки і техніки, на жаль, сприяють появі нових загроз, що мають негативний вплив на усе людство. Йдеться про посилення епідеміологічної небезпеки, пов'язаної з біологічною зброєю та відкриттями імунології та епідеміології. Отже, набуває актуальності питання захисту населення від епідеміологічних загроз будь-якого характеру.

Існування системи органів та заходів щодо забезпечення епідеміологічної безпеки в Україні свідчить про те, що налагодження протидії епідеміологічним загрозами сприяє епідеміологічній безпеці країни і суспільства. Однак реалізація виключно протиепідеміологічних заходів не завжди є ефективним з огляду на можливості стрімкою трансформації загроз. Необхідним стає налагодження системи аналізу та вивчення усіх аспектів та можливих сценаріїв розвитку, що можуть бути загрозами для суспільства. Тому аналіз методів здійснення епідеміологічного контролю та нагляду є актуальним з огляду на його ефективність.

Методами переважно розглядають сукупність послідовних та повторюваних дій, механізмів, здійснення практичної реалізації повноважень у відповідній сфері, які передбачають відповідний спосіб впливу суб'єкта на об'єкт відносин. Класична адміністративно-правова школа виокремлює класифікацію методів управління, діяльності, забезпечення або впливу (не вдаючись до етимології цих понять) на метод адміністративного примусу та метод переконання.

Під примусом, як методом діяльності, варто розуміти імперативну діяльність, яка здійснюється уповноваженими суб'єктами публічної адміністрації та передбачає застосування заходів впливу щодо суб'єктів адміністративного права у разі порушення ними приписів адміністративно-правових норм. Зауважимо, що використання методу примусу в механізмі забезпечення епідеміологічного контролю та нагляду не завжди пов'язано з порушенням норм адміністративного права. Як справедливо зауважує Т. О. Коломоєць, примусом є способи офіційного впливу уповноважених органів на осіб, фізичних та юридичних, з метою попередження, припинення правопорушень, притягнення винних до відповідальності, а також попередження та локалізація негативних наслідків можливих надзвичайних ситуацій, який полягає у встановленні певних обмежень їх прав [1, с. 16].

Водночас контрольно-наглядову діяльність у сфері епідеміологічного благополуччя можна розглядати не лише як таку, що встановлює обмеження, а переважно офіційно встановлює межі дозволеного в підконтрольній діяльності.

Примус в адміністративному праві поділяється на три великі групи заходів, які по суті відповідають поняттю примусу як методу діяльності, однак мають певні відмінні особливості. Такими групами є адміністративні запобіжні заходи, заходи припинення та можливість притягнення до адміністративної відповідальності за вчинене діяння.

Адміністративно-запобіжні заходи варто розглядати як діяльність спрямовану на превенцію порушень. Сучасна парадигма державного управління передбачає актуалізацію напряду превентивної діяльності у всіх сферах, тобто вважається більш ефективним використання імперативного впливу на суспільство з метою попередження виникнення негативних наслідків, а не діяльність «постфактум».

Далі доречно зупинитися на адміністративному припиненні, як різновиді методів епідеміологічного контролю та нагляду. Контрольна діяльність спрямована на забезпечення функціонування підприємств, установ та організації в рамках встановлених «епідеміологічних правил поведінки».

Контроль як діяльність у разі виявлення порушень, що переважно і вважається результатом ефективного контролю, передбачає обов'язковість реалізації заходів із припинення протизаконної або неправової діяльності. Підвидом реалізації дій в

рамках окресленого методу є діяльність щодо забезпечення провадження у справах про правопорушення. Остання є перехідним етапом між припиненням і притягненням до відповідальності осіб, винних у вчиненні правопорушень.

Імперативний вплив на особу, яка вже вчинила порушення, визнана винною в ньому, що проявляється у застосуванні особистих обмежень прав і свобод з виховною метою, є наступним методом примусу. Може здаватися, що в рамках контрольної діяльності не передбачено притягнення до відповідальності, однак саме можливість реалізації такого виду примусу і підвищує авторитет органів публічної адміністрації щодо забезпечення діяльності у сфері епідеміологічного благополуччя населення.

Переконання передбачає систематичний і послідовний вплив на свідомість, який забезпечує в подальшому таку ситуацію, що особа самостійно добровільно виконує відповідні правові приписи та дотримується закону. Цей метод у загальних рисах можна ототожнити з діяльністю щодо формування високого рівня правосвідомості у підконтрольних об'єктах без використання імперативного впливу, а лише задіюючи окремі психологічні прийоми мотивації та заохочення до певних дій.

За допомогою засобів переконання держава досягла бажаного впливу на свідомість і волю людей і в них сформувалися необхідна увага, внутрішня переконаність у доцільності юридичних приписів, дій адміністрації [2, с. 59]. Переконання дійсно є більш ефективним методом впливу, який може бути використаний у будь-яких відносинах. Його використання суб'єктами публічної адміністрації має ще один дуже позитивний ефект, що проявляється у підвищенні рівня довіри населення до органу, який реалізує свою діяльність у такому форматі і у такий спосіб.

Епідеміологічний контроль та нагляд передбачає постійне використання примусових методів впливу на підконтрольні або піднаглядні об'єкти. Однак реформування органів публічної адміністрації має здійснюватися у напрямі популяризації та актуалізації використання саме методів переконання, адже саме їх реалізація призводить до стійкого та надійного позитивного результату, хоча і з великими складнощами та не настільки швидко як примус.

Отже, використання методу переконання є виправданим та необхідним у сучасному світі. Однак певні форми діяльності (правоохоронні, правотворчі) так і мають в подальшому реалізовуватися у той спосіб, який передбачає примус. Водночас

елементи переконання, виховання, формування сучасного світогляду в суспільстві є невід'ємною складовою в діяльності як органів публічної адміністрації епідеміологічного контролю і нагляду, так і загалом усіх органів державної та місцевої влади.

Список використаних джерел

1. Коломoeць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2005. 43 с.

2. Бахрах Д. Н. Административное право: учебник. Москва: Норма, 2008. 816 с.